

November 2009

**Småföretagens regelbörda och
Irritationstoppen 2009**

företagarna[®]

Sveriges största företagarorganisation

Innehåll

Tillväxten kommer från småföretagen	3
Enkla regler viktigt för företagsklimatet	3
Besvikelse på utfallet hittills.....	3
Regelbördan ett stort problem.....	4
Redovisningsområdet mest tidsödande.....	5
Småföretagen upplever ökad regelbörda.....	5
Vilka förenklingar har varit viktigast?	7
Irritationstoppen 2009.....	8
Slutsatser och vägen framåt.....	9

Tillväxten kommer från småföretagen

Småföretagen är motorn i Sveriges ekonomi. Sedan år 1990 har över 316 000 nya jobb skapats i småföretagen. Under samma period har knappt 30 000 nya jobb tillkommit i större företag och offentlig sektor. Småföretagens betydelse kommer att öka i takt med att tuffare internationell konkurrens och snabbare teknikutveckling driver på strukturomvandlingen. Vi behöver både en mängd nya företag och en mängd växande företag för att Sverige ska klara den anpassningen. Detta förutsätter ett bra företagsklimat.

Enkla regler viktigt för företagsklimatet

Enkla och tydliga regler är en grundförutsättning för ett bra företagsklimat. I själva verket är regelförenkling bara en del i det nödvändiga rationaliseringsarbete som hela tiden behövs för att samhället och näringslivet ska kunna utvecklas. Den administrativa regelbördan kostar svenska företag närmare 100 miljarder kronor årligen. Men den är ändå bara en del av hela regelkostnaden. Företagen behöver få ägna mer tid åt verksamhet och mindre åt byråkrati. Smartare regler och smidigare uppgiftslämnande kan göra stor skillnad i företagets vardag.

Regeringen har satt upp ett ambitiöst mål att minska företagets administrativa börda med 25 % till utgången av år 2010. Men utfallet har dessvärre hittills varit magert. Enligt Tillväxtverkets senaste uppdatering av mätningarna av administrativa kostnader för svenska företag har regelinflationen hejdat. Regelbördan ökar inte längre, men minskningen är hittills bara 2 procentenheter netto. Företagen blir alltmer otåliga och nu är det upp till bevis som gäller. Det är bara genomförda förenklingarna som företagen kan märka i sin vardag.

Besvikelse på utfallet hittills

Betydligt viktigare än statistiska mätningar är vad företagarna själva tycker. Hur upplever våra småföretagare regelbördan och regeringens arbete med regelförenkling? Läggs fokus på rätt saker och vilka regler irriterar företagarna mest?

Med utgångspunkt i dessa frågor men också för att säkerställa att vi har ett brett underlag med synpunkter och förslag från företagets vardag genomförde vi under perioden 8 – 29 september i år en elektronisk panelundersökning bland våra medlemmar. Drygt 3 100 svarade på vår enkät¹.

Flera av frågorna kan jämföras med en motsvarande undersökning från årsskiftet 2006/07. Vi kan därmed ge medlemmarnas betyg åt regeringens regelförenklingsarbete de tre första åren av mandatperioden. Resultaten som redovisas nedan är illavarslande.

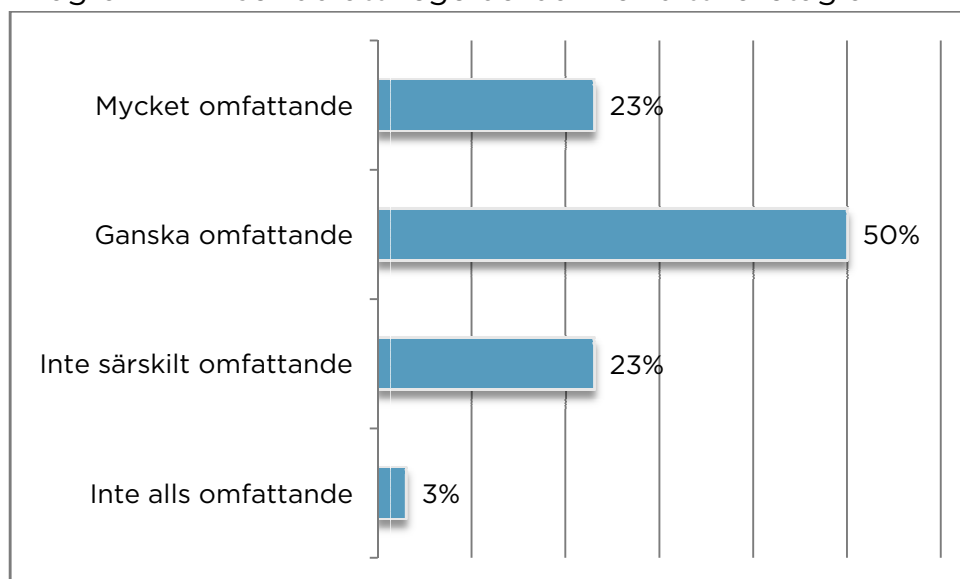
¹ Våra medlemmar är främst småföretagare. I just den här undersökningen var 76 % av respondenterna driver verksamheten i aktieföretagsform. Urvalet är inte slumpmässigt utan medlemmar har anmält sig att delta i panelverktyget .

Regelbördan ett stort problem

Företagarna har länge drivit på för att förenkla reglerna för företagare. Att detta är ett mycket angeläget område är uppenbart. Nära tre fjärdedelar av de svarande (73 %) anser att regelbördan är ganska eller mycket omfattande.

Här kan regeringen ändå glädja sig åt en viss förbättring sedan vår förra undersökning. Då svarade hela 88 % att regelbördan var ganska eller mycket omfattande. Vi kan också notera en blygsam ökning av dem som inte alls anser att regelbördan är omfattande, 3 % i årets undersökning jämfört med 1 % i panelen 2007.

Diagram 1. Anser du att regelbördan för ditt företag är...

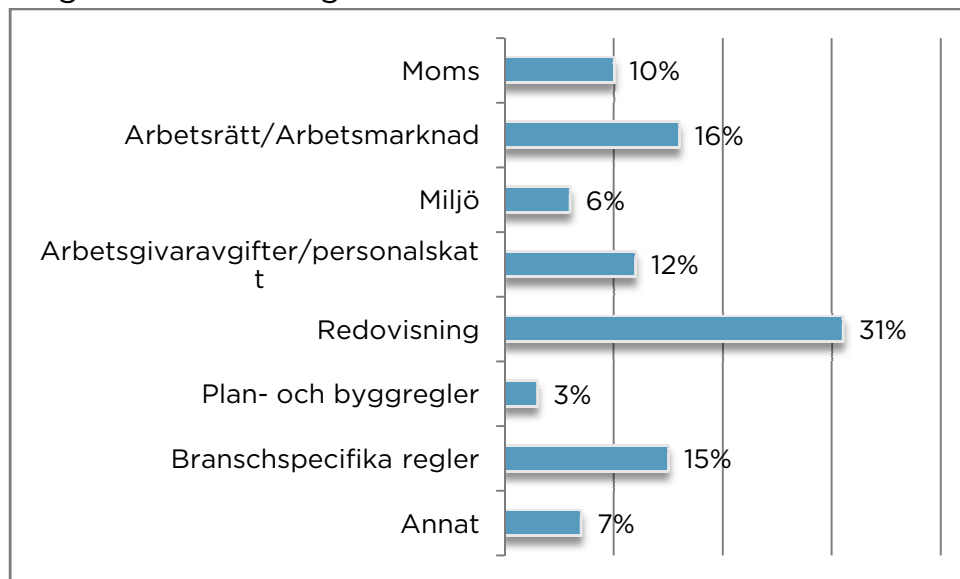
En viktig del i arbetet att underlätta företagens uppgiftslämnande är att öka möjligheterna att använda Internet. Undersökningen visar också att småföretagen gör detta i stor omfattning. Hela undersökningen är webbaserad och förutsätter alltså att mottagaren har tillgång till Internet. Exempelvis svarar 46 % att de lämnar momsdeklaration elektroniskt vilket dessutom förutsätter att företagaren använder e-legitimation. Hela 86 % av panelisterna använder åtminstone ibland Internetlösningar för uppgiftslämnande.

Det stämmer bra med SCBs användarundersökningar som visar att bland svenska småföretag (1-9 anställda) är det 85 % som använder Internet och att 74 % av dessa har tillgång till bredband.

Redovisningsområdet mest tidsödande

Det regelområde som uppfattas som mest tidsödande är redovisningsreglerna, som anges av nästan en tredjedel av företagen. Därefter följde arbetsrätt/arbetsmarknad på andra plats tätt följt av branschspecifika regler. Plan- och byggreglerna anges av endast 3 % av företagen, och miljöreglerna av 6 %, vilket sannolikt beror på att många av de svarande är tjänsteföretag som normalt inte kommer i kontakt med dessa komplexa regelverk i sin verksamhet.

Diagram 2. Vilket regelområde är mest tidsödande?

Småföretagen upplever ökad regelbörda

I vår förra undersökning från 2006/2007 svarade 95 % av deltagarna att regelbördan borde minska i omfattning. Här visar sig företagens besvikelse i vår nya undersökning. Hela 87 % anser nu att regelbördan de tre senaste åren har varit oförändrad eller ökat.

Bara 4 % av de svarande har märkt av någon minskning. En sammanvägning av svaren visar att panelisterna anser att regelbördan har ökat. Resultatet är inte så konstigt med tanke på att vi har många medlemmar inom områden där det införts nya komplicerade regler, exempelvis omvänd byggmoms, personalliggare, hanteringen av fakturamodellen för ROT-avdrag och kraven att från årsskiftet ha godkänt kassaregister. Detta sammantaget överskuggar reformer som underlättat regelbördan.

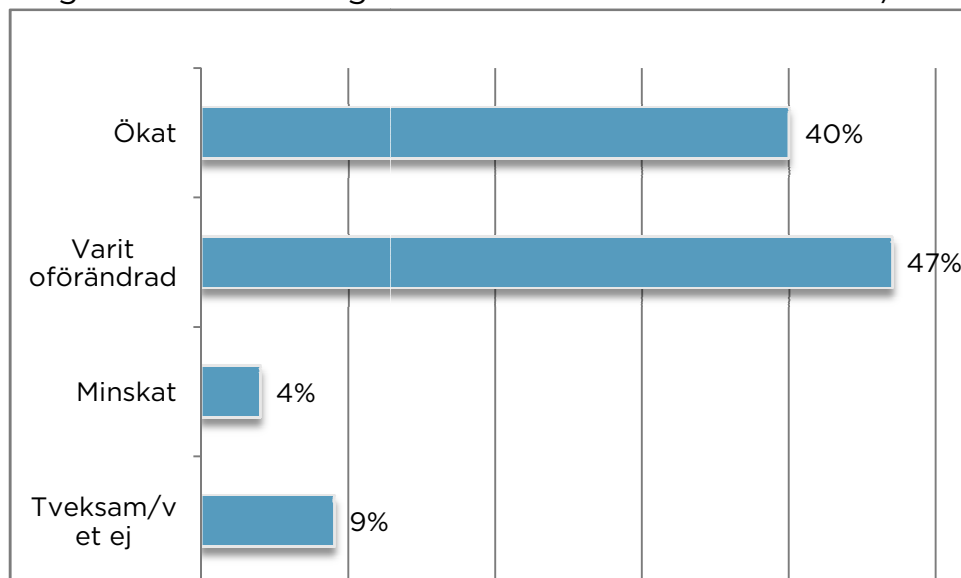
Svaret ligger också nära den bild som statistiken från Tillväxtverkets uppdaterade mätningar ger. Två procentenheters nettosänkning kan som bäst betecknas som blygsam. Det är väldigt långt kvar för att regeringen ska nå sitt mål.

En förklaring till det dåliga utfallet är förstås att även förenklingar av regelverket kräver utredning och tar tid. Här finns det anledning att kritisera att färdiga utredningsförslag ännu inte har genomförts.

Ambitionen att komma vidare och genomföra förslagen framgår tydligt inom vissa departement. Här ser man möjligheter och utvecklingspotential. Finansdepartementet däremot tenderar att mera se risker och vill förse reglerna med både hängslen och livrem för kontroll av företagen.

Samtidigt tyder resultatet på brister i informationen om reformerna och hur detta har kommunicerats till företagen. Goda nyheter om förenklingar har ofta drunknat i alla nya regler med belastande uppgiftskrav som också har införts de senaste åren.

Diagram 3. Hur har regelbördan utvecklats sedan 2006/2007?

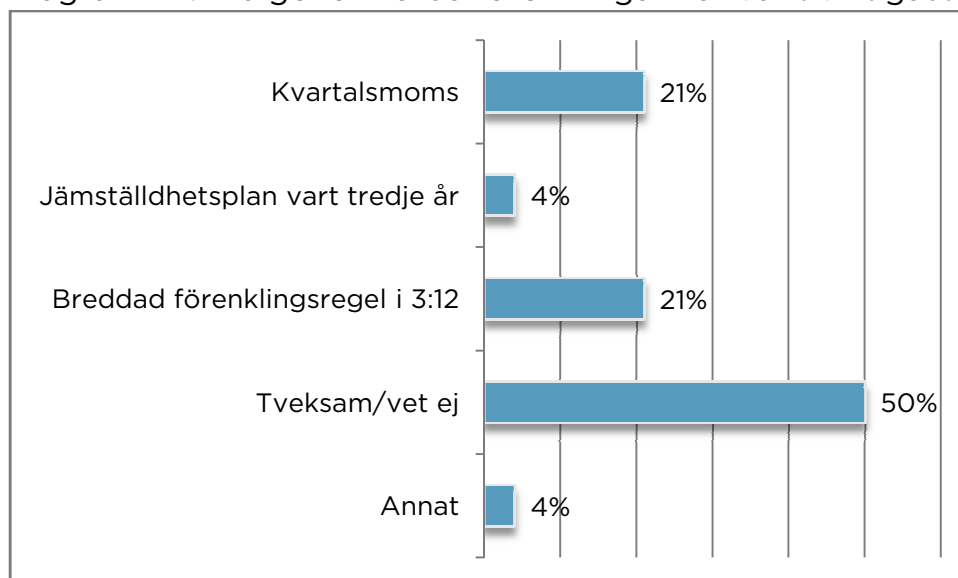

Möjligen kan man konstatera att företagen har blivit bättre på att hantera regelverken, eftersom andelen som angav att regelbördan var ganska eller mycket omfattande faktiskt minskade något enligt diagram 1 ovan.

Vilka förenklingar har varit viktigast?

Vi lät sedan respondenterna välja mellan några förenklingar som nyligen har genomförts och frågade vilken reform som varit viktigast. Här blev det jämt lopp mellan kvartalsmoms och breddad förenklingsregel för fåmansbolagen. Men så stor andel som 50 % var tveksamma. Vi kan se åtminstone två olika förklaringar till detta. För det första behöver informationen om förenkningarna bli tydligare. Men det är också så att företagen ser till helheten och en lättnad kan lätt neutraliseras av nya pålagor och regler som omvänd byggmoms, personalliggare och krav på kassaregister i kontantbranscherna. Varje regeländring innebär också i sig en ökad kostnad för företagaren som måste sätta sig in i nya regler eller anlita konsulter för att hantera dem. Småföretagen drabbas oproportionerligt hårt av detta. De ser mer till arbetsprocessen att ta fram begärda uppgifter och struntar i vilken lagregel det är som styr och om reglerna kommer från EU eller är svenska.

Diagram 4 Vilka genomförda förenklingar har varit viktigast?

Irritationstoppen 2009

Vilka regler uppfattar då företagen som mest irriterande? Frågan som ställdes helt öppet löd: Vilken regel skulle du helst avskaffa/förenkla?² Resultatet blev:

1. Arbetsmarknadsregler (LAS, kollektivavtal, semesterregler mm)
2. Moms
3. Arbetsgivaravgifter
4. Skatteregler
5. Sjukförsäkring/sjuklöneansvar
6. Redovisning/bokslut
7. Revisionsfrågor
8. Uppgiftslämnande till myndigheter
9. ROT regelverket
10. Miljöregler

Liksom vid förra undersökningen är det arbetsmarknadsreglerna som toppar listan, långt före något annat område. Här återfinns både turordningsregler, LAS, kollektivavtal, semesterregler och provanställningar. Moms ligger också högt på listan, här är det många som nämnt den omvända byggmomsen och reglerna om EU-moms. Nya problemområden har också dykt upp genom att företagen måste hantera ROT-regelverket för kundernas skattereduktion. Annat, som arbetsmiljö- och jämställdhetsplaner har försvunnit från topplistan då regelverket har förenklats. Inom skatteområdet var det inte möjligt att göra samma uppdelning som vid förra undersökningen och någon jämförelse av placeringar med den kan alltså inte göras.

En sammanställning av uppgifterna i diagram 2 om de mest tidsödande reglerna och Irritationstoppen visar att det inte finns något nödvändigt samband mellan dem. Redovisningsområdet som är mest tidsödande hamnar bara på sjätte plats på Irritationstoppen. En rimlig slutsats av detta är att företagen upplever en nytta med redovisningsreglerna som därför inte framstår som så irriterande, medan arbetsmarknadsreglerna upplevs som onödigt krångliga utan att samtidigt vara till nytta för företagen.

² På den öppna frågan fick vi drygt 2 000 svar.

Slutsatser och vägen framåt

Givetvis behövs spelregler för företagande både för små och större företag. Det behövs smarta och smidiga regelverk som företagen samtidigt har nytta av och som inte hindrar dem i verksamheten. Därför är det viktigt att regelarbete både inom EU och i Sverige hela tiden sker i nära samråd med näringslivsorganisationer och företagare. Samråd förekommer redan men kan och bör utvecklas.

Eftersom det är småföretagen som är allra känsligast för regelkrångel är det viktigt att reglerna alltid utgår från deras situation. Innan nya regler införs och gamla ändras behövs en tydlig riskanalys av om åtgärden är nödvändig och effektiv för att nå målet. Har det alternativ som är minst ingripande valts? Ibland framträder resultat och konsekvenser av ett förslag tydligare om man vänder på resonemanget och börjar från andra hållet.

Lagstiftare både inom EU och i Sverige måste våga höja blicken och rensa bort överdrivet detaljerade regler som kan vara rent kontraproduktiva. Annars finns risken att myndigheterna blir överösta med information om obetydligheter samtidigt som bedragarna kommer undan och seriösa företag hindras i sin verksamhet. Kan ett acceptabelt resultat uppnås genom att myndigheterna återanvänder information som småföretagen redan har lämnat även om det inte blir exakt den avgränsning av uppgifterna som myndigheten helst skulle vilja ha? Finns det något enklare sätt för företagen att lämna de uppgifter som behövs? Utforma nya regler så att information kan användas för flera syften. Det är viktigt att pusselbitarna i regelverken utformas så att de passar ihop i ett system i stället för att fungera som ett trasigt lapptäcke där fusk och bedrägerier kan slinka ut i skarvarna mellan olika regelverk. Ge företagen rimlig tid att anpassa sig till nya regler oavsett om reglerna kommer grundas på EU direktiv eller är nationella. Regler för företagen ska fungera som ramar och stödja en sund konkurrens mellan företag som leds av driftiga och arbetsamma företagare på en väl fungerande inre marknad inte sätta käppar i hjulen och skapa konstlade beteenden för att undvika regelfällor. Utveckla och tillämpa tydliga riskanalyser i regelgivningen så att inte kontrollverksamheten lamslår företagsamheten. Regeltröskeln får inte bli så hög att den motverkar seriösa företagare.

• Verkställ

-Uppfyll målet om 25 procents sänkning av de administrativa kostnaderna till utgången av år 2010.
-Färdiga utredningar ska inte staplas på hög. Genomför förslag som slopad revisionsplikt och enklare redovisning.

• Snabba på

Stupstocksregler behövs för att hindra utdragna handläggningstider. Myndigheterna ska få viss tid på sig att behandla ansökan men därefter ska, tillståndet anses beviljat.

• Skapa en väg in

Det måste räcka att företaget lämnar in uppgiften en gång och till ett ställe.

• Utvärdera

God regelförenklning kräver inte bara analyser före införandet. Det är lika viktigt att följa upp om reformerna varit effektiva.

*

Företagarna är Sveriges största företagarorganisation. Vi har som uppgift att skapa bättre förutsättningar för företagande i Sverige. Vi företräder närmare 70 000 företagare vilket ger oss en stor möjlighet att påverka och driva opinion för ett bättre företagarklimat. Dessutom erbjuder vi våra medlemmar unika medlemstjänster och förmåner. Företagarna är en medlemsägd, medlemsstyrd och partipolitiskt obunden intresseorganisation. Vi finns över hela landet med 19 regionkontor och närmare 300 lokala nätverk och mötesplatser.

*

företagarna[®]
Sveriges största företagarorganisation

www.foretagarna.se

08-406 17 00